NEUVOSTON PÄÄTÖSLAUSELMA,

annettu 19 päivänä joulukuuta 2002,

ammatillisen koulutuksen tehostetun yhteistyön edistämisestä Euroopassa

(2003/C 13/02)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,

joka katsoo seuraavaa:

(1) Koulutus on välttämätöntä, jotta voidaan edistää työllistyvyyttä, sosiaalista yhteenkuuluvuutta, aktiivista kansalaisuutta sekä itsensä toteuttamista ja ammatillista menestymistä.

(2) Ammatilliset koulutusjärjestelmät ovat keskeisessä asemassa osaamisen ja pätevyyksien tarjoamisessa. Tietoon perustuvan Euroopan kehittäminen on suuri haaste ammatillisille koulutusjärjestelmille ja kaikille alan toimijoille Euroopassa. Sen yhteydessä on tärkeää varmistaa että Euroopan työmarkkinat ovat avoimet ja kaikkien ulottuvilla.

(3) Ammatilliseen koulutukseen liittyy Euroopan unionissa monenlaista lainsäädäntöä, koulutusrakenteita ja keskeisiä toimijoita, joihin kuuluvat myös valtio ja työmarkkinaosapuolet, ja unionin laajentuminen lisää tätä monimuotoisuutta. Eurooppalaisen osaamisalueen luomisessa voidaan sekä hyödyntää tätä monimuotoisuutta että ylläpitää ja vaalia sitä.

(4) Tässä päätöslauselmassa esitetyssä toiminnassa otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirja ja erityisesti sen 14 artikla, jonka mukaan jokaisella on oikeus koulutukseen ja oikeus saada ammatillista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta.

(5) Lissabonissa maaliskuussa 2000 kokoontunut Eurooppa-neuvosto totesi koulutuksen tärkeän aseman talous- ja sosiaalipolitiikan olennaisena osana, keinona vahvistaa Euroopan kilpailukykyä maailmanlaajuisesti sekä takeena yhteiskuntiemme yhteenkuuluvuudelle ja kansalaisten täysipainoiselle kasvulle ja kehitykselle. Eurooppa-neuvosto asetti Euroopan unionille strategisen tavoitteen, jonka mukaan siitä on tultava maailman dynaamisin tietoon perustuva talous. Korkealaatuisen ammatillisen koulutuksen kehittäminen on ratkaiseva ja olennainen osa tätä strategiaa etenkin sosiaalisen osallisuuden, yhteenkuuluvuuden, liikkuvuuden, työllistyvyyden ja kilpailukyvyn edistämisen kannalta.

(6) Koulutusjärjestelmien konkreettisista tulevaisuuden tavoitteista laaditussa selvityksessä, joka hyväksyttiin Tukholmassa kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa maaliskuussa 2001, kartoitettiin uusia aloja Euroopan tason yhteiselle toiminnalle Lissabonin Eurooppa-neuvostossa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Alat perustuvat selvityksen kolmeen strategiseen tavoitteeseen eli Euroopan unionin koulutusjärjestelmien laadun ja tehokkuuden parantamiseen, koulutukseen pääsyn helpottamiseen ja koulutusjärjestelmien avautumiseen kohti ympäröivää maailmaa.

(7) Opiskelijoiden, koulutuksessa olevien, nuorten vapaaehtoisten, opettajien ja kouluttajien liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä 10 päivänä heinäkuuta 2001 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksessa 2001/613/EY ([1]) sekä Nizzan Eurooppa-neuvoston joulukuussa 2000 hyväksymässä liikkuvuutta koskevassa toimintasuunnitelmassa luetellaan joukko liikkuvuutta edistäviä toimia.

(8) Barcelonassa maaliskuussa 2002 kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi tavoiteselvityksen seurantaohjelman asettaen tavoitteeksi sen, että eurooppalaisesta koulutuksesta tulee laatunsa puolesta maailmanlaajuinen esikuva vuoteen 2010 mennessä. Lisäksi se kehotti lisätoimiin sellaisten välineiden käyttöön ottamiseksi, joilla varmistetaan tutkintojen ja pätevyyksien avoimuus, myös Bolognan prosessin kaltaisia toimia edistämällä; näitä välineitä on kuitenkin mukautettava niin, että ne soveltuvat käytettäviksi ammatillisen koulutuksen alalla.

(9) Neuvosto hyväksyi 27 päivänä kesäkuuta 2002 päätöslauselman elinikäisestä oppimisesta ([2]). Tuo Lissabonin ja Barcelonan päätelmien mukainen päätöslauselma on oppimisen arvottamisen kannalta hyvä pohja pyrkimyksille tehostaa yhteistyötä ammatillisen koulutuksen alalla muun muassa tutkintojen selkiyttämisen, tunnustamisen ja siirrettävyyden, laadun ja eri maiden välisten hankkeiden osalta. Tämä on aiemmin vahvistettu 3 päivänä kesäkuuta 2002 kokoontuneen neuvoston antamassa päätöslauselmassa ammattitaidosta ja liikkuvuudesta ([3]).

PANEE MERKILLE, että siirtyminen tietoon perustuvaan talouteen, joka kykenee ylläpitämään kestävää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja sekä lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta, tuo henkilöstövoimavarojen kehittämiseen uusia haasteita.

PANEE MERKILLE, että nuorten ja aikuisten, ikääntyvät työntekijät mukaan lukien, sopeutumiskyvyn ja työllistyvyyden edellytyksenä on pitkälti laadukas peruskoulutus sekä mahdollisuus täydentää ja hankkia uutta ammattitaitoa koko työelämässä olon ajan.

([1]) EYVL L 215, 9.8.2001, s. 30.

([2]) EYVL C 163, 9.7.2002, s. 1.

([3]) EYVL C 162, 6.7.2002, s. 1.

TOTEAA, että Euroopan ammatillisen koulutuksen kaikilla tasoilla, myös kouluopetuksessa ja koulun ulkopuolisessa oppimisessa toteutettavaa tehostettua yhteistyötä on tehtävä elinikäisen oppimisen näkökulmasta, korostaen perus- ja jatkokoulutuksen välisten asianmukaisten yhteyksien tarvetta. Nämä yhteydet ovat tarpeen, jotta päästäisiin tarjonnan eri muotojen välisestä hajanaisuudesta ja hyödynnettäisiin täysin tällä hetkellä Euroopassa vallitsevaa ammatillisen koulutuksen myönteistä monimuotoisuutta.

PANEE MERKILLE lukuisissa yhteisön virastoissa, esimerkiksi Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskuksessa (Cedefop) ja Euroopan koulutussäätiössä sekä epävirallisilla foorumeilla yhteisön tasolla, kuten ammatillisesta koulutuksesta vastaavien johtavien virkamiesten kokouksissa, ja nykyisillä tutkintojen selkiyttämistä ja laatua käsittelevillä foorumeilla sekä asiaankuuluvissa kansainvälisissä organisaatioissa jo käynnissä olevat asianomaiset toimet, ja korostaa, että niiden olisi täydennettävä toisiaan.

PANEE MERKILLE, että Euroopan työmarkkinaosapuolet ovat sopineet eurooppalaisen sosiaalisen vuoropuhelun yhteydessä toimintapuitteista osaamisen ja pätevyyksien elinikäiseksi kehittämiseksi. Euroopan työmarkkinaosapuolten jäsenjärjestöt edistävät näitä puitteita jäsenvaltioissa kaikilla asianmukaisilla tasoilla kansalliset politiikat ja käytännöt huomioon ottaen.

PANEE MERKILLE, että Brysselissä kesäkuussa 2002 järjestetty ammatillisen koulutuksen tehostettua yhteistyötä käsitellyt konferenssi, johon osallistuivat jäsenvaltiot, komissio, ehdokasvaltiot, ETA-maat ja työmarkkinaosapuolet, korosti tiettyjä ammatillisen koulutuksen tehostettua yhteistyötä koskevia toimintaperiaatteita ja prioriteetteja.

KOROSTAA, että on tarpeen tehostaa ja kehittää eurooppalaista yhteistyötä ammatillisen koulutuksen alalla, jotta voitaisiin tukea kansalaisten vapaata liikkumista Euroopassa eri työpaikkojen, alueiden, alojen ja maiden välillä.

KOROSTAA, että eurooppalaisen ammatillisen koulutuksen laatua ja kiinnostavuutta on parannettava.

KOROSTAA, että tehostetun yhteistyön olisi perustuttava muun muassa seuraaviin toimintaperiaatteisiin:

— yhteistyön olisi perustuttava Eurooppa-neuvoston asettamaan vuoden 2010 tavoitteeseen tavoiteselvityksen seurantaa koskevan yksityiskohtaisen työohjelman mukaisesti, jotta varmistettaisiin johdonmukaisuus neuvoston asettamien tavoitteiden kanssa,

— toimenpiteiden olisi oltava vapaaehtoisia ja niitä olisi kehitettävä pääasiallisesti alhaalta ylöspäin toteutettavan yhteistyön avulla,

— aloitteiden on perustuttava kansalaisten ja käyttäjäjärjestöjen tarpeisiin,

— yhteistyön olisi oltava osallistavaa, ja mukaan olisi otettava jäsenvaltiot, komissio, ehdokasvaltiot, EFTA–ETA-maat ja työmarkkinaosapuolet.

KOROSTAA, että tehostetussa yhteistyössä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen periaatteeseen ja sosiaaliseen osallisuuteen.

VAHVISTAA seuraavan:

1. Neuvosto on sitoutunut yhteistyön tehostamiseen ammatillisen koulutuksen alalla esteiden poistamiseksi ammatilliselta ja maantieteelliseltä liikkuvuudelta sekä elinikäiseen koulutukseen pääsyn edistämiseksi. Tämä merkitsee sitä, että lisätään ammatillisten koulutusjärjestelmien avoimuutta ja osaamisen ja pätevyyksien tunnustamista sekä edistetään tiiviimpää yhteistyötä Euroopan ammatillisten koulutusjärjestelmien laadun parantamiseksi hyvänä pohjana keskinäiselle luottamukselle.

2. Ammatillisen koulutuksen alalla jatkossa tehtävää yhteistyötä olisi tehostettava toimilla ja politiikoilla, jotka on laadittu pääasiassa koulutusjärjestelmien konkreettisista tulevaisuudentavoitteista tehdyn selvityksen mukaisesti ja elinikäisestä oppimisesta annettu päätöslauselma huomioon ottaen, mutta myös Euroopan työllisyysstrategian mukaisesti. Tärkeitä keinoja näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ovat yhteisön koulutusvälineet, erityisesti Leonardo da Vinci -ohjelma, Euroopan sosiaalirahasto sekä verkko-opiskelua ja vieraita kieliä koskevat aloitteet.

KATSOO, että olisi ensisijaisesti keskityttävä seuraaviin seikkoihin:

Eurooppalainen ulottuvuus

— Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen eurooppalaista ulottuvuutta. Tällä pyritään tehostamaan yhteistyötä liikkuvuuden helpottamiseksi ja edistämiseksi sekä instituutioiden välisen yhteistyön, kumppanuuden ja muiden valtioiden välisten aloitteiden kehittämiseksi. Näin nostetaan eurooppalaisen koulutusalueen profiilia kansainvälisissä yhteyksissä, jotta Euroopasta tulisi maailmanlaajuisesti esimerkki oppijoille.

Avoimuus, tiedotus ja ohjaus

— Lisätään ammatillisen koulutuksen avoimuutta käyttämällä ja järkeistämällä viestintävälineitä ja -verkkoja, esimerkiksi yhdistämällä yksiin puitteisiin olemassa olevia välineitä, joita ovat muun muassa eurooppalainen ansioluettelo, tutkintojen ja todistusten liitteet, kieliä koskeva yhteinen eurooppalainen viitekehys ja Europass-todistus.

— Kehitetään tiedotusta, ohjausta ja neuvontaa tukevia jäsenvaltioiden politiikkoja, järjestelmiä ja käytäntöjä koulutuksen ja työllisyyden kaikilla tasoilla erityisesti sellaisten asioiden osalta, jotka koskevat oppimismahdollisuuksia ja pääsyä ammatilliseen koulutukseen sekä osaamisen ja pätevyyksien siirrettävyyttä ja tunnustamista tarkoituksin tukea kansalaisten ammatillista ja maantieteellistä liikkuvuutta Euroopassa.

Osaamisen ja pätevyyksien tunnustaminen

— Tutkitaan, kuinka voitaisiin edistää osaamisen ja/tai pätevyyksien läpinäkyvyyttä, vertailukelpoisuutta, siirrettävyyttä ja tunnustamista eri valtioiden välillä ja eri tasoilla kehittämällä viitetasoja, tutkinnon myöntämiseen sovellettavia yhteisiä periaatteita ja yhteisiä toimenpiteitä, kuten ammattikoulutuksen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmää.

— Lisätään tukea alakohtaisen osaamisen ja pätevyyden kehittämiseen tehostamalla yhteistyötä ja yhteensovittamista, erityisesti ottamalla mukaan työmarkkinaosapuolet. Useat yhteisön tason sekä kahden- ja monenväliset hankkeet, mukaan lukien usealla alalla jo yksilöidyt pätevyyksien keskinäiseen tunnustamiseen tähtäävät hankkeet, ovat esimerkki tästä lähestymistavasta.

— Kehitetään virallisen järjestelmän ulkopuolisen koulutuksen ja vapaamuotoisen koulutuksen tunnustamista koskevat yhteiset periaatteet, millä varmistetaan parempi yhteensopivuus eri valtioissa ja eri tasoilla käytössä olevien lähestymistapojen välillä.

Laadun varmistaminen

— Edistetään laadunvarmistuksen alalla tehtävää yhteistyötä keskittymällä varsinkin erilaisten toimintamallien ja menetelmien vaihtoon sekä ammatillisen koulutuksen laatua koskevien yhteisten kriteereiden ja periaatteiden kehittämiseen.

— Kiinnitetään huomiota opettajien ja kouluttajien oppimistarpeisiin kaikilla ammatillisen koulutuksen aloilla.

KEHOTTAA JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA OMILLA VASTUUALUEILLAAN

— toteuttamaan asianmukaisia toimenpiteitä tässä päätöslauselmassa esitettyjen prioriteettien toteuttamiseksi,

— kehittämään ja mukauttamaan niitä nykyisiä rakenteita ja välineitä, joilla on merkitystä edellä mainittujen prioriteettien kannalta, ja luomaan aiheellisissa tapauksissa yhteyksiä Bolognan julistuksen pohjalta tehtävään työhön,

— ottamaan toimintaan täysin mukaan keskeiset toimijat, erityisesti työmarkkinaosapuolet, ja ammatillisen koulutuksen neuvoa-antava komitea,

— ottamaan ehdokasvaltiot ja EFTA-ETA-maat mukaan tähän prosessiin olemassa olevien tavoitteiden ja sopimusten mukaisesti,

— tehostamaan tarvittaessa yhteistyötä alan kansainvälisten järjestöjen, erityisesti OECD:n, Unescon, ILO:n ja Euroopan neuvoston kanssa ammatillista koulutusta koskevan politiikan ja konkreettisten toimien kehittämiseksi,

— toimittamaan Eurooppa-neuvoston kehotuksen mukaisesti keväällä 2004 pidettävää Eurooppa-neuvoston kokousta varten tilanneselvityksen osana koulutusjärjestelmien tulevaisuuden tavoitteiden seurantaa koskevaa selvitystä.